

Шапоренко Ольга Іванівна,

доктор наук з державного управління, професор кафедри управлінських технологій,
Вищий навчальний заклад «Університет економіки та права «КРОК»,
м. Київ, Україна

ORCID iD 0000-0003-4989-0721
e-mail: shaporenko@krok.edu.ua

Парщенко Людмила Іванівна,

доктор наук з державного управління,
кандидат педагогічних наук, доцент,
Київський ліцей бізнесу,
м. Київ, Україна

ORCID iD 0000-0003-0613-2998

e-mail: ludmilapi@krok.edu.ua

ІННОВАЦІЙНЕ УПРАВЛІННЯ ОСВІТНЬОЮ ДІЯЛЬНІСТЮ ВИЩИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ

Анотація. *Перехід від індустріального до інформаційного суспільства, так званого «суспільства знань», проковує формування нового типу економіки, заснованої на знаннях, де процеси створення та розподілення знань стають ключовими. В наш час знання вже є капіталом і головним ресурсом держави. Зміна соціальних орієнтацій проковує спрямування акценту на кожну окрему особистість, як основну соціальну цінність. Вибір інноваційного типу розвитку, створення та впровадження наукових технологій, постійно зростаюча роль інформації та знань у соціально-економічному розвитку держави призводять до підвищення попиту на висококваліфікованих фахівців. Крім того, формування інноваційної моделі розвитку суспільства розширює коло функціональних особливостей системи вищої освіти в напрямку поєднання функції передачі накопиченого суспільного досвіду, знань та навичок зі сприянням у розробці нових наукових ідей, технічних рішень і технологічних процесів та підготовкою фахівців нового рівня, які відзначаються розвинутими аналітичними та професійними здібностями. Вища школа покликана стати центром формування інноваційного середовища, що забезпечить спрямованість професійної підготовки на формування готовності майбутніх фахівців до інноваційної діяльності. Враховуючи вище зазначене, у статті проаналізовано правове поле, у якому функціонує система освіти нашої держави, виокремлено класично-управлінські моделі, що можуть бути реалізовані у процесі вирішення нагальних управлінських проблем сьогодення, а також міжнародний досвід, пов'язаний із питанням дослідження інноваційної складової менеджменту освітою. Підкреслено важливість застосування принципу інноваційності для вдосконалення професійної компетентності керівника ВНЗ. У статті розглянуто проблему формування й удосконалення професійної компетентності управлінських кадрів завдяки моделюванню їхньої діяльності. Запропоновано діяльність вищого навчального закладу розглядати як єдину цільову програму. Визначено основні напрямки інноваційного управління, цілі внутрішніх підсистем діяльності вищих навчальних закладів, розкрито їх структурні складові та функції управління освітньою діяльністю.*

Ключові слова: *заклад вищої освіти; інноваційне управління; освітня діяльність; функції управління.*

DOI: <http://doi.org/10.32750/2018-0202>

© О.І. Шапоренко, Л.І. Парщенко, 2018

ВСТУП

В умовах інноваційного розвитку змінюється функціональна роль освіти: із транслятора знань і генератора специфічних навичок і вмінь вона перетворюється, по-перше, в безпосереднього виробника знань і, по-друге, в активного учасника процесу трансформації цих знань у нові продукти, технології та послуги. Відповідно, в центр виходить сфера виробництва, передачі та поширення знань, або освіта, що вимагає серйозного перетворення насамперед ВНЗ, бо саме вони перетворюються на ключовий елемент усіх соціальних і економічних процесів, формуючи їх суб'єктів.

Постановка проблеми. У вищому навчальному закладі (ВНЗ) як соціально-економічній системі вивчаються різні аспекти інноваційної діяльності в сферах управління, освітніх технологій, фінансів і т. ін. Для вирішення завдань виживання і розвитку в умовах конкуренції вузи вимушені не тільки постійно відстежувати стан ринку освітніх послуг і оцінювати своє становище на цьому ринку, але і застосовувати методи прогнозування розвитку, розробляти альтернативні варіанти свого майбутнього, тобто використовувати стратегічні підходи в регулюванні своєї діяльності.

Необхідність впровадження інноваційних методів у систему управління освітньою діяльністю ВНЗ пов'язана з проведеними в країні процесів реформування національної системи вищої освіти у зв'язку з її інтеграцією в міжнародну систему вищої освіти. Виникає об'єктивна необхідність в реорганізації системи управління освітньою діяльністю ВНЗ, в якій організаційна структура, покликана забезпечити управління ринковою поведінкою і державних, і приватних вузів, як ділових підприємств, здатних здійснювати свою освітню діяльність на основі інноваційних освітніх технологій і переважачого позабюджетного фінансування.

У нових умовах особливо важливо стратегічне планування освітньої діяльності вищого навчального закладу. Виникають питання, в якому напрямку розвивати освітню діяльність, за якими перспективними спеціальностями отримувати освіту і т.ін. Внутрішні інвестиції в розвиток матеріально-технічної бази вузу, в створення нових спеціальностей, інноваційних технологій освіти значно підвищують економічну стійкість вищого навчального закладу, його привабливість для абітурієнтів.

Властивості інновацій в освітньому процесі вузу виражаються в науковій новизні, використанні і можливості бути реалізованими через освітню послугу. Таким чином, розвиток освіт-

ніх інновацій в вузі викликає необхідність застосування управлінських інновацій.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різним аспектам проблеми управління освітньою діяльністю присвячені праці вчених, таких як Д.В. Алфімов [1], Н.М. Колісніченко [4], О.О. Кравченко, Т.Г. Бабина [5], О.В. Поступна [7], П.Ю. Саух [10], М.В. Свіщов, Т.В. Божкова [11] та інших. Однак у науковій літературі все ще тривають активні дискусії з питань місця і ролі інноваційного управління освітньою діяльністю вищих навчальних закладів.

Мета статті. Метою статті є дослідження в області визначення основних напрямків інноваційного управління освітньою діяльністю вищих навчальних закладів, цілі та структурні складові внутрішніх підсистем, та функції управління освітньою діяльністю.

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Інновація в освітній діяльності вищого навчального закладу (ВНЗ) — це кінцевий результат наукової та науково-методичної роботи, втілений у вигляді нової чи удосконаленої освітньої послуги, що реалізується на ринку нового, або вдосконаленого управлінського процесу, використовуваного в практичній діяльності [1, 9].

Управління освітньою діяльністю вузів відрізняється від управління діяльністю інших економічних суб'єктів низкою принципових особливостей, зумовлених:

- багатофункціональністю структури освітньої діяльності ВНЗ;
- інтелектуальним рівнем професорсько-викладацького складу;
- складністю науково-методичного та наукового забезпечення якості освітнього процесу;
- здатністю створювати і утримувати конкурентну перевагу на ринку освітніх послуг;
- відповідальністю за забезпечення фінансовими ресурсами освітньої діяльності;
- підвищенням рівня вимог з боку студентів, їх батьків, фірм і підприємств, державних органів до якості платної вищої освіти.

Аналіз навіть однієї з цих особливостей свідчить про складний зміст системи управління освітньою діяльністю вузу, причому необхідно враховувати її новизну і недостатню розробленість.

У цьому контексті важливо виявити і таку специфіку організації системи управління освітньою діяльністю приватних вузів, як співвідношення суб'єкта власності і суб'єкта управління.

У приватних вузах спостерігається факт збігу інтересів суб'єкта управління і суб'єкта

власності. Це свідчить, що система управління покликана не тільки стимулювати працю викладачів, а й зацікавленість в реалізації відносин приватної власності.

Інакше кажучи, система управління виступає в якості організаційного засобу досягнення мети і результату освітньої діяльності ВНЗ — забезпечення підготовки конкурентоспроможних фахівців, а стимул до досягнення ефективності цієї діяльності виявляється внутрішньо властивим суб'єкту управління як власнику. І якщо ефективність системи управління освітньою діяльністю приватних вузів знижується, то причини, в більшості випадків, слід шукати в непрофесіоналізмі менеджерів і недосконалість системи управління, її організаційно-економічного механізму в реалізації відносин приватної власності

Таким чином, еволюція вищої освіти на основі відносин приватної власності повертається до максимально ефективної форми поєднання інтересів власника і суб'єкта управління. Дана система відношень на ринкових принципах виступає як система, що самоорганізується, цілеспрямовано оптимізує свій розвиток у відповідності з власними і громадськими інтересами

Грунтуючись на сформульованій вище точці зору можна відзначити, що суб'єкт системи управління освітньою діяльністю приватних вузів є самоорганізована система, в якій державне регулювання освітньої діяльності полягає, з одного боку, в правовому забезпеченні реалізації відносин приватної власності в освітній діяльності, захисту прав власника, а з іншого боку, в керуючому впливі через державні освітні стандарти, процедури ліцензування, атестації, акредитації та форми державного контролю.

Слід зазначити, що система управління освітньою діяльністю державних вузів в ринковій економіці докорінно змінилася за рахунок посилення економічної підсистеми, оскільки бюджетне фінансування стало різко скорочуватися і, в силу цього, освітня діяльність в переважній частині стала здійснюватися на комерційній основі.

Інноваційне управління освітньою діяльністю ВНЗ охоплює всі її напрямки, а саме [8, 10, 11]:

- навчальна, виховна та ідеологічна;
- науково-дослідна;
- науково і навчально-методична;
- фінансово-економічна;
- маркетингова;
- планово-організаційна.

Інноваційне управління вузом дозволяє:

— застосовувати результати наукових досліджень в освітній діяльності та розробляти ефективну ринкову стратегію розвитку вузу;

— створювати організаційні методи і механізми в реалізації всіх видів освітньої діяльності.

Кінцевим результатом інноваційного управління освітньою діяльністю вузу є конкурентоспроможний фахівець.

Інноваційна система ВНЗ є єдністю технологічних та управлінських інновацій. Технологічні інновації в освітньому процесі призводять до значного збільшення застосовуваних методів і прийомів, які суттєво впливають на характер викладацької діяльності. В основі технологічних інновацій ВНЗ на сучасному етапі лежать інформаційно-комунікаційні технології.

Управлінські інновації втілюються в нових управлінських технологіях, організаційних структурах і адміністративних процесах: використання нових методів організації роботи, структуруванні завдань, розподілі ресурсів і т. ін., тобто сферою реалізації управлінських інновацій є менеджмент вузу.

Сфера освіти — одна з найбільш інноваційних галузей, яка багата в чому визначає ефективність інноваційної діяльності в інших галузях, створення інноваційного клімату і конкурентоспроможність економіки в цілому. Характер, швидкість і ефективність інноваційних процесів в різних галузях економіки і сферах діяльності істотно залежить від характеру та ефективності інноваційної діяльності в сфері освіти [3, с.116].

Освітню діяльність вузу можна розглядати як реалізацію єдиної цільової програми. У різних наукових працях мету діяльності вузу визначають неоднаково. Так, одні автори формулюють мету діяльності вузу як «підвищення рівня знань в суспільстві» [12, с.73]. Інші узгодять мету вузу з метою суспільства, що розвивається, визначеної К. Марксом і Ф. Енгельсом, і трактують її як «забезпечення повного матеріального добробуту і всебічного розвитку особистості всіх співробітників» [6, с.118]. В даному дослідженні в якості стратегічної мети діяльності вузу запропоновано випуск конкурентоспроможних фахівців, здатних активно впливати на розвиток економічного потенціалу країни.

Для досягнення стратегічної мети освітньої діяльності ВНЗ важливим є обґрунтування її внутрішніх підсистем і сутнісне розкриття їх структурних складових [2, с.75].

Методологія системного підходу дозволяє представити освітню діяльність ВНЗ як взаємопов'язану сукупність підсистем, кожна з яких можна розглядати у вигляді об'єктів управлін-

ня [6, с. 98]. Освітню діяльність ВНЗ як систему пропонується розглядати у вигляді сукупності підсистем, які об'єднують функціонально взаємопов'язані види діяльності. Кожна з підсистем освітньої діяльності має свої цілі, але всі вони в процесі управління інтегруються для досягнення єдиної стратегічної мети ВНЗ — випуску конкурентоздатних фахівців.

Основними цілями підсистем є:

— навчальна діяльність — надання високоякісних освітніх послуг на базі традиційних та інноваційних освітніх технологій;

— науково-методична та навчально-методична діяльність — забезпечення якості освітнього процесу на основі наукової розробки методології і технологій освітнього процесу;

— науково-дослідна та інноваційна діяльність — проведення фундаментальних і прикладних досліджень, науково-консалтингової діяльності на основі зростання наукової кваліфікації співробітників і студентів;

— економічна і фінансова діяльність — забезпечення фінансовими ресурсами, оптимізація витрат на забезпечення конкурентоспроможними освітніми послугами їх споживачів, зростання матеріального добробуту співробітників;

— планово-організаційна діяльність — забезпечення ефективної влади на основі демократизації управління з делегуванням повноважень структурним підрозділам, забезпечення високої виконавської дисципліни, комфортних умов праці співробітників;

— кадрова діяльність — укомплектування вузу кваліфікованими співробітниками, підвищення педагогічної і наукової кваліфікації професорсько-викладацького складу, розвиток особистості співробітників на основі планів підвищення кваліфікації і соціального розвитку;

— маркетингова діяльність — досягнення зростання числа студентів і обсягів освітніх послуг за обраними спеціальностями, розширення ринків надання освітніх і консалтингових послуг;

— господарська діяльність — розвиток матеріально-технічного комплексу, забезпечення навчальними площами;

— ідеологічна і виховна діяльність — створення умов для всебічного розвитку особистості студентів, виховання почуття патріотизму, формування у студентів якостей конкурентоспроможного фахівця.

Визначаючи свої цілі, ВНЗ повинен враховувати стратегічну мету національної системи вищої освіти — забезпечення найбільш повного розвитку здібностей та інтелектуально-твор-

чого потенціалу особистості майбутнього фахівця, можливості його активної, вільної і конструктивної участі в розвитку суспільства з метою задоволення потреб суспільства і держави у фахівцях високої кваліфікації.

У кожній підсистемі реалізуються окремі функції управління, які можна розподілити таким чином:

— навчальна діяльність — управління навчальним процесом та його інформатизацією і комп'ютеризацією, якістю освітнього процесу, довузівської підготовки, атестацією та акредитацією ВНЗ;

— інформаційна діяльність — призначена для всебічної інформаційної підтримки освітньої та управлінської діяльності ВНЗ;

— науково-методична діяльність — управління підготовкою та проведенням науково-методичного та навчально-методичного процесів;

— науково-дослідна та інноваційна діяльність — управління та організація науково-дослідною роботою, інноваційною, науково-консалтинговою діяльністю, підготовкою наукових і навчальних видань;

— економічна і фінансова діяльність — управління економічним розвитком, трудовими ресурсами, фінансовий і комерційний менеджмент;

— планово-організаційна діяльність — стратегічне планування і реалізація стратегій;

— кадрова діяльність — управління персоналом, соціальний менеджмент;

— маркетингова діяльність — управління роботою з виявлення, створення, впровадження і просування освітніх послуг на основі комплексного вивчення потреб в отриманні освіти, ринку освітніх послуг і ринку праці;

— господарська діяльність — управління ремонтними та будівельними роботами, матеріально-технічним постачанням, транспортом, обслуговуючим господарством, охороною праці і технікою безпеки;

— ідеологічна і виховна діяльність — педагогічний менеджмент, управління організаційно-виховною діяльністю.

Потрібно відзначити, що включення функцій в підсистемі управління може змінюватися в залежності від стратегії розвитку ВНЗ і його особливостей, але стратегічна мета залишається єдиною для всіх підсистем.

Найважливішою частиною ВНЗ є організаційна структура управління, яка являє собою сукупність управлінських елементів, що знаходяться між собою в стійких відносинах і забезпечують взаємозв'язок між керуючою і керованою підсистемами з метою забезпечення

функціонування та розвитку вищого навчального закладу як єдиного цілого [4, 5].

ВНЗ як об'єкт управління являє собою складну багатокомпонентну систему, організаційну основу якої становить досить типова структура — ректорат, факультети, кафедри. При цьому найважливішою особливістю вузу є багатоспрямованість його діяльності, яка визначає досить складні внутрішні функціональні і організаційні зв'язки.

Цікавим є досвід Університету «КРОК» (м. Київ), де за ініціативою студентів сформовано студентський офіс, або як кажуть самі студенти — «єдине вікно», тобто це простір для оперативної допомоги усім студентам Університету «КРОК» денної та заочної форм навчання: швидко та ефективно вирішувати питання, пов'язані не тільки з навчанням, а і отримати довідки та інші документи, а також поновити втрачені, вирішити питання із академічною різницею, заборгованостями, проконсультуватись, інші питання: скарги, побажання щодо покращення навчального процесу тощо та багато іншого.

В основу організаційної структури системи управління освітньою діяльністю ВНЗ було покладено такі принципи:

— ефективність управління ресурсами: фінансами, кадрами, учбовими площами, обладнанням, інформацією і т. ін.;

— визначення стратегічної мети, дотримання стратегії сталого розвитку ВНЗ на основі економічної складової;

— поділ адміністративних і безпосередньо освітніх процесів.

В системі організації та управління освітньою діяльністю ВНЗ в якості основних об'єктів управління є:

— ресурси вищого навчального закладу (фінансові, матеріально-технічні, людські, інформаційні, соціальні);

— якість освітнього процесу;

— студент не тільки як визначальний об'єкт, але і суб'єкт управління;

— результат освітньої діяльності — випуск конкурентоспроможних фахівців.

Одним із стратегічних завдань управління фінансами вузу є вкладення фінансових ресурсів в інноваційну діяльність, що реально дозволяє підвищити якість вищої освіти. Фінансовий менеджмент вузу можна визначити як поєднання традиційної та інноваційної систем управління формуванням і рухом фінансових ресурсів.

Фінансова стійкість вузів, що виражається в їх здатності покривати власні поточні витрати, платити встановлені податки, робити інвестиції в розширення і вдосконалення матеріальної бази, залежить від наявності фінансових ресурсів, їх руху та раціонального використання. Для забезпечення сталого розвитку ВНЗ в умовах ринку і конкурентного середовища слід оперативно регулювати грошові потоки з метою стабілізації фінансових результатів і створення бази для їх нарощування в перспективі.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Таким чином, підвищення ефективності управління освітньою діяльністю ВНЗ може бути досягнуто не тільки за рахунок поліпшення організації праці, її фінансової складової, кадрової та господарської діяльності, так і за допомогою використання інноваційного управління. Визначено, що стабільним становищем на ринку освітніх послуг мають ВНЗ, які користуються довірою у споживачів, мають свою торговельну марку, використовують інноваційні освітні технології. Метою інноваційних освітніх процесів ВНЗ є отримання конкурентної переваги на ринку освітніх послуг.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Алфімов Д.В. Інноваційна освітня система: шляхи відродження. *Педагогічні інновації: ідеї, реалії, перспективи*: збірник наукових праць. Київ, 2000. С. 158-160.
2. Афанасьев, В.Г. Человек в управлении обществом : науч. пособие. Москва : Политиздат, 1977. 382 с.
3. Инновационный менеджмент: учеб. для вузов / А.Е. Абрамшин и др. Москва, 2001. 272 с.
4. Колісниченко Н.М. Взаємозв'язок державного регулювання та механізмів самоорганізації в управлінні вищою освітою: автореф. дис. ... канд. наук з держ. упр. Київ, 2003. 20 с.
5. Кравченко О.О. Інновації в освіті та науці: проблеми і перспективи розвитку: колективна монографія. Київ, 2014. 410 с.
6. Менеджмент, маркетинг и экономика образования / под ред. А.Н. Егоршина. Новый-Новгород : НИМБ, 2001. 624 с.
7. Поступна О.В. Механізми державного управління вищою освітою на регіональному рівні : автореф. дис. ... канд. наук з держ. управл. Харків, 2010. 20 с.

8. Полонский В.М. Инновации в образовании (методологический анализ). Инновации в образовании : журнал. 2007. № 2. С. 4–13.
9. Раковський Х.В. Інновації у вищій школі. *Інновації в освіті*: зб. наук, праць. Харків, 2011. 344 с.
10. Саух П.Ю. Інновації у вищій освіті: проблеми, досвід, перспективи: монографія. Житомир, 2011. 441с.
11. Свищов М.В. Інновації учбового процесу та їх вплив на рівень підготовки фахівців. *Вісник Київського національного університету технологій та дизайну* : зб. наук. праць. Київ, 2011. № 5 (61). С. 142–145.
12. Экономика и организация управления вузом / Васильев Ю.С. [и др]. Москва : Лань, 1999. 448 с.

ИННОВАЦИОННОЕ УПРАВЛЕНИЕ ОБРАЗОВАТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТЬЮ ВЫСШИХ УЧЕБНЫХ ЗАВЕДЕНИЙ

Шапоренко Ольга Ивановна,

доктор наук по государственному управлению,
профессор кафедры управленческих технологий,
Высшее учебное заведение «Университет экономики и права «КРОК»,
г. Киев, Украина.
ORCID iD 0000-0003-4989-0721
e-mail: shaporenko@krok.edu.ua

Парщенко Людмила Ивановна,

доктор наук по государственному управлению,
кандидат педагогических наук, доцент,
Киевский лицей бизнеса,
г. Киев, Украина
ORCID iD 0000-0003-0613-2998
e-mail: ludmilapi@krok.edu.ua

Аннотация. Переход от индустриального к информационному обществу, так называемого «общества знаний», провоцирует формирование нового типа экономики, основанной на знаниях, где процессы создания и распределения знаний становятся ключевыми. В наше время знания уже есть капиталом и главным ресурсом государства. Изменение социальных ориентаций провоцирует направления акцента на каждую отдельную личность, как основную социальную ценность. Выбор инновационного типа развития, создания и внедрения научных технологий, постоянно растущая роль информации и знаний в социально-экономическом развитии государства приводят к повышению спроса на высококвалифицированных специалистов. Кроме того, формирование инновационной модели развития общества расширяет круг функциональных особенностей системы высшего образования в направлении сочетания функции передачи накопленного общественного опыта, знаний и навыков с содействием в разработке новых научных идей, технических решений и технологических процессов и подготовкой специалистов нового уровня, которые отличаются развитыми аналитическими и профессиональными способностями. Высшая школа призвана стать центром формирования инновационной среды, которая обеспечит направленность профессиональной подготовки на формирование готовности будущих специалистов к инновационной деятельности. Учитывая выше сказанное, в статье проанализированы правовое поле, в котором функционирует система образования нашего государства, выделены классически управленческие модели, которые могут быть реализованы в процессе решения насущных управленческих проблем современности, а также международный опыт, связанный с вопросом исследования инновационной составляющей менеджмента образованием. Подчеркнута важность применения принципа инновационности для совершенствования профессиональной компетентности руководителя вуза. В статье рассмотрена проблема формирования и совершенствования профессиональной компетентности управленческих кадров благодаря моделированию их деятельности. Предложено деятельность высшего учебного заведения рассматривать как единую целевую программу. Определены основные направления инновационного управления, цели внутренних подсистем деятельности высших учебных заведений, раскрыты их структурные составляющие и функции управления образовательной деятельностью.

Ключевые слова: учреждение высшего образования; инновационное управление; образовательная деятельность; функции управления.

INNOVATIVE MANAGEMENT OF EDUCATIONAL ACTIVITY OF HIGHER EDUCATIONAL INSTITUTIONS

Shaporenko Olga Ivanovna,

Doctor of Science in Public Administration,
Professor of the Department of Management Technologies,
"KROK" University, Kyiv, Ukraine
ORCID iD 0000-0003-4989-0721
e-mail: shaporenkoo@krok.edu.ua

Parshchenko Lyudmila Ivanovna,

Doctor of Science in Public Administration,
Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor,
Kyiv Business Lyceum, Kyiv, Ukraine
ORCID iD 0000-0003-0613-2998
e-mail: ludmilapi@krok.edu.ua

Annotation. *The transition from the industrial to the information society, the so-called "knowledge society", provokes the formation of a new type of knowledge-based economy, where the processes of creating and distributing knowledge become key. In our time, knowledge is already the capital and the main resource of the state. A change in social orientations provokes a focus on each individual as the main social value. The choice of innovative type of development, creation and implementation of scientific technologies, the ever-growing role of information and knowledge in the socio-economic development of the state lead to an increase in demand for highly qualified specialists. In addition, the formation of an innovative model of the development of society expands the range of functional features of the higher education system in the direction of combining the function of transferring accumulated public experience, knowledge and skills with the assistance in developing new scientific ideas, technical solutions and technological processes and training new-level specialists who have developed and professional abilities. The higher school is called upon to become a center for the formation of an innovative environment that will ensure the orientation of vocational training towards the formation of future specialists' readiness for innovative activity. Considering the above, the article analyzes the legal field in which the education system of our state functions, identifies classically management models that can be implemented in the process of solving pressing management problems of modernity, as well as international experience related to the issue of research on the innovation component of education management. The importance of the application of the principle of innovation to improve the professional competence of the head of the university is emphasized. The article deals with the problem of formation and improvement of professional competence of managerial personnel through the modeling of their activities. It is proposed to consider the activities of a higher educational institution as a single target program. The main directions of innovation management, the goals of the internal subsystems of the activities of higher educational institutions are identified, their structural components and functions of the management of educational activities are disclosed.*

Keywords: *higher education institution; innovative management; educational activities; management functions.*

REFERENCE (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Alfimov D.V. (2000). Innovatsiina osvitnia systema: shliakhy vidrozhennia. Pedagogichni innovatsii: idei, realii, perspektyvy: zbirnyk naukovykh prats. Kyiv. [in Ukrainian]
2. Afanasev, V.H. (1977) Chelovek v upravlenii obshchestvom: nauch. posobie. Moskva : Polytyzdat., 382 p. [in Russian]
3. Ynnovatsyonni menedzhment. (2001). Ucheb. dlia vuzov. Moskva. 272 p. [in Russian]

4. Kolisnichenko N.M. (2003). Vzaiemozviazok derzhavnoho rehuliuвання ta mekhanizmiv samoorhanizatsii v upravlinni vyshchoiu osvitoiu. Kyiv. 20 p. [in Ukrainian]
5. Kravchenko O.O. (2014). Innovatsii v osviti ta nautsi: problemy i perspektyvy rozvytku: kolektyvna monohrafiia. Kyiv. 410 p. [in Ukrainian]
6. Ehorshyna A.N. (2001). Menedzhment, marketynh y ekonomyka obrazovanyia. Novyi-Novhorod. NYMB. 624 p. [in Russian]
7. Postupna O.V. (2010). Mekhanizmy derzhavnoho upravlinnia vyshchoiu osvitoiu na rehionalnomu rivni. Xarkiv. 20p. [in Ukrainian]
8. Polonskyi V.M. (2007). Ynnovatsyy v obrazovanyy (metodolohycheskyi analiz). Ynnovatsyy v obrazovanyy. Vol 2. [in Russian]
9. Rakovskyi X.V. (2011). Innovatsii u vyshchii shkoli. Innovatsii v osviti. Kharkiv. 344 p. [in Ukrainian]
10. Saukh P.Yu. (2011). Innovatsii u vyshchii osviti: problemy, dosvid, perspektyvy. Zhytomyr. 441 p. [in Ukrainian]
11. Svishchov M.V. (2011). Innovatsii uchbovoho protsesu ta yikh vplyv na riven pidhotovky fakhivtsiv. Kyiv. Visnyk Kyivskoho natsionalnoho universytetu tekhnolohii ta dyzainu. Vol 5 (61). 142–145. [in Ukrainian]
12. Vasylev Yu.S. (1999). Ekonomyka y orhanyzatsyia upravlenyia vuzom. Moskva. Lan. 448 p. [in Russian]

Volodymyr Sidak,

Doctor of Historical Sciences, Candidate of Judicial Sciences, Professor,
Corresponding Member of the Pedagogical Academy of Sciences of Ukraine,
Professor of the Department of Financial and Economic Security Management,
«KROK» University, Kyiv, Ukraine

ORCID iD 0000-0001-5649-6234
e-mail: sidak@krok.edu.ua

Yana Koval,

Candidate of sciences in public administration, assistant professor of the department
of financial and economic security, «KROK» University, Kyiv, Ukraine

ORCID iD 0000-0001-6578-2996
e-mail: yanaks@krok.edu.ua

ANTI-CRISIS MANAGEMENT ECONOMIC SAFETY OF BANKING INSTITUTIONS ON THE STATE LEVEL: PROBLEMS AND WAYS OF THEIR SOLUTION

Annotation. *The development of the economy directly depends on the state of the banking system, financing and servicing of enterprises by banking institutions. A prerequisite for this is to ensure a stable financial position of banks, which is the main task of both their owners and the regulator of the banking sector. In transition economies with poorly developed financial markets, in most cases, banks are the only institutions that form the necessary information for financial intermediation, provide diversification of financial resources, reduce the level of risk of financial activity, and promote the implementation of leading standards of corporate governance. Even in economically developed countries, banks remain centers of financial and economic activity, while taking a special place among financial institutions as instruments of making credit investments, creating savings and ensuring payments. In addition, stability is extremely important given the functions of financial intermediation, the provision of cash flow, customer satisfaction in financial services, the efficient allocation of credit resources and the maintenance of financial discipline among borrowers. In transition economies with poorly developed financial markets, in most cases, banks are the only institutions that form the necessary information for financial intermediation, provide diversification of financial resources, reduce the level of risk of financial activity, and promote the implementation of leading standards of corporate governance. Even in economically developed countries, banks remain centers of financial and economic activity, while taking a special place among financial institutions as instruments of making credit investments, creating savings and ensuring payments. In the article, the directions of improvement of the mechanism of state regulation of anti-crisis management by the economic security of banking institutions of Ukraine are systematized by systematizing the main measures, which are united in the main directions, in particular such as: the period of implementation; by the entities that implement them; on the mechanisms of implementation; by types of banking activity.*

Key words: *public administration; the mechanism of public administration; anti-crisis management; economic security; banking institutions; diversification.*

DOI: <http://doi.org/10.32750/2018-0203>

© V. Sidak, Y. Koval, 2018

INTRODUCTION

The biggest problems of the last world crisis have caused the banking sector to be incapacitated to withstand its challenges, to adapt mobile to constant changes in the market environment, through the problem of «bad» assets banks have suffered significant losses. The implementation of specific anti-crisis measures at the level of an individual banking institution using the tools available to management and bank shareholders should be considered during analysis of the functional component of the crisis management of the banking institution. Such a component of crisis management is characterized by the use of analytical tools for forecasting and planning (stress-testing of major risks, plans for crisis management); organizational and managerial tools (cost optimization, outsourcing certain types of activities).

The economic mechanism of crisis management should be an integral part of the management of the bank, and consist of three subsystems: security subsystem, functional and control subsystem problem assets. The first subsystem includes the components of organizational, methodological, normative, financial, informational and technical support. The second subsystem is united functions of crisis management and is a complex of economic and organizational methods that help solve the problems of bank diagnostics, analysis, control and timely preventing emerging crisis situations. The third is a subsystem of accounting, valuation, financial healing and overcoming other problems.

Formulation of the problem. The results of banking activities concern almost all spheres of the economy, their failures and achievements can lead to destruction or significant negative changes throughout the economic system. Under such conditions, banks need to focus on the formation and implementation of an effective system of crisis management, apply a special crisis mechanism to avoid crises, overcome the crisis and stabilize activity of the bank. The system should be permanent and monitor the state of the bank activities. All this will contribute to the reliability of the banking system, security and growth economy, protection of customer deposits. That is why studying the problems of crisis management the banking system of Ukraine is relevant.

Analysis of recent research and publications. The problem of the organization of effective crisis management banks and the banking system were engaged as domestic scientists, among them: G. Bagratyan, O. Baranovsky, V. Dzhulay, O. Drugov, R. Slavjuk, O. Chub, and foreign scientists: E. Demirhuk-Kuntom, I. Detragia, P. Krugman, G. Minski. Issues of ensuring financial stability and

stability of both a bank and the banking system were given by such scholars as G. Azarenkova, O. Vovchak, O. Dzyublyuk, A. Kuznetsov, N. Sheludko and others. Paying tribute to the authors of scientific works, the results of which contributed to the process of formation of public administration, it should be noted that the issue of creating and functioning of the mechanism of state regulation of crisis management of the economic security of banking institutions is not sufficiently deep and requires further comprehensive study.

The purpose of the article. The purpose of the article is to study the problems of anti-crisis management economic safety of banking institutions at the state level and proposing their resolution.

RESEARCH RESULTS

State regulation of the financial services market, among which the chairman is the banking system, was carried out at all stages of its development, and, despite the change of prevailing economic theories, the methods of this regulation remained constant.

Modern market realities (internationalization, transformation of the global banking sector, expanding the scope of activities, activating investment activity, liberalizing the movement of foreign capital, diversifying the leadership positions of banking activities, concentration of international banking capital) put banks' requirements on stability, competitiveness, ability to integrate into the world of space. Integration into the world financial space requires improvement of the system of legislative regulation of banking activity.

In domestic and foreign sciences, extensive research has been carried out on the system of economic security of banking institutions, although the process of systematization of their economic security continues. For example, some issues are still not addressed, in particular, the assessment of the impact of state regulation on the system of economic security of banking institutions. Thus, the necessity of theoretical substantiation and improvement of the assessment of the influence of state regulation on the system of economic security of banking institutions determined the choice of the topic of the dissertation, its relevance and practical significance.

Improving the state regulation mechanism of the crisis management of the economic security of banking institutions in Ukraine will provide an opportunity to provide higher indicators of the level of economic security of banks compared to those that could be stated now, which in the future will positively affect the state of the banking system as a whole.

The state regulation mechanism of crisis management of economic security in banking institutions in Ukraine is implemented through the forms, methods, techniques and tools, which were described in detail in the first section of the study [1].

In the context of deepening international banking competition and significant impact on the domestic banks of the effects of the global financial crisis, state regulation of banking activities requires new approaches to the development and application of state measures and instruments of influence on banking activities in order to ensure the stability of the banking system and growth of the domestic economy. At this stage of development of domestic banking special attention of scientists and practitioners needs to study the conditions and factors of state regulation of banking activities — a system that performs functions of forming banking legislation and conducting banking supervision.

The need for state regulation of the economy at various stages of development of society has acquired ambiguous direction. Modern state regulation does

not envisage the total absorption of the economic sphere, as was the case with the command-administrative system of management. The economic policy of the state is, to a greater or lesser extent, used to support socio-economic stability at both the state and regional levels.

At the same time, it is expedient to use the norms of banking activity of the National Bank of Ukraine only in order to establish the level of financial security of the bank for various kinds of hazards and threats, as well as its financial stability. At the same time, the corporate resources of banking institutions, the protection of which should be a priority task of a highly organized system of economic security of the bank, is not limited to its assets, investment resources, monetary funds in the accounts and shareholder's equity [2].

In order to solve the existing problems in the functioning of banking institutions, it is necessary to formulate an algorithm of actions in accordance with the developed state regulation mechanism of crisis management of the economic security of banking institutions in Ukraine [3] (*Tabl. 1*).

Table 1

CLASSIFICATION OF IMPROVEMENT MEASURES OF CRISIS MANAGEMENT OF ECONOMIC SECURITY OF BANKING INSTITUTIONS IN UKRAINE

№	Directions of implementation	Ways of implementation
1	by implementation period	Strategic; Tactical;
2	by implementing subjects	Ministry of Finance of Ukraine; National Bank of Ukraine; Basel Committee; International Monetary Fund;
3	by implementation mechanisms	Legal; Informational; Organizational; Economic; Social; Normative;
4	by bank economic activity	External; Internal; Universal; Special; Functional.

Source: compiled by authors

It is necessary to consider each of the proposed measures in more detail to improve the crisis management of the economic security of banking institutions in Ukraine.

I) By implementation period:

— tactical — improving the internal organization of work: improving the rules and procedures for implementing various banking transactions, improving the work of bank personnel engaged in passive operations, finding new forms of work with customers, reducing the likelihood of risk and inappropriate decisions, etc.;

— strategic — aimed at strengthening its position in the market, which envisages taking into

account the whole complex of factors that create the external environment for banking activities.

II) By implementing subjects:

1) Ministry of Finance of Ukraine: by managing public finances that can provide high-quality public services, effectively accumulating resources and distributing them in accordance with the priorities of the development of the nation in the medium- and long-term perspective through:

— full implementation of strategic and medium-term planning, which will ensure the allocation of resources in accordance with the state's priorities;

— introduction of effective planning and evaluation systems of state regulation implementation,

increasing the role and responsibility of the main spending units in determining priorities of their activities and efficient use of funds for their achievement;

— increasing the state regulation effectiveness through a comprehensive analysis of feasibility and effectiveness through changes in approaches to their implementation through the transition from institutional maintenance to the provision of qualitative public services;

— strengthening control over bank risks and taking measures to minimize them, in particular regarding banking institutions, state guarantees and other debt offerings;

— provision of strategic distribution and monitoring of state investments;

— supporting the decentralization process by ensuring a clear distribution of relevant authorities and resources, as well as ensuring the accountability of banking institutions;

— increasing the level of managerial accountability and effectiveness of internal control and audit in central and local government bodies.

1) National Bank of Ukraine:

— low and stable inflation — deepening the transmission mechanism of monetary policy and setting a discount rate at a level that will bring expected inflation to target values at the political horizon;

— stable and transparent effective banking system — transition to risk-oriented banking supervision: analysis of business models and strategies of banks;

— annual stress testing; strengthened control of bank operations with related parties. Harmonization of the prudential requirements for banks with the norms of the European Union legislation and the recommendations of the Basel Committee;

— restoration of lending — start of work of the Credit register. Strengthening consumer rights protection, strengthening the protection of creditors' rights: improving bankruptcy procedures; the establishment of the institution of private performers;

— effective regulation of the financial sector — definition of target model of financial sector regulators functioning (SPLIT project);

— free capital movement — currency restrictions liberalization (depending on macro-economic conditions) in relation to: operations under the current account and the account of direct foreign investments, portfolio investment and credit operations of legal entities; financial transactions of individuals;

— financial inclusion — development of payment infrastructure through: transfer of transactions

in electronic channels: development of electronic payments;

— a modern, open, independent, efficient central bank.

In our opinion, the transformation of the National Bank has two main directions:

1. *Process direction* provides an effective decision-making system for achieving goals through:

— development of analytical and research potential, regular and clear informing of society and markets as main tool of constructive influence;

— ensuring a transparent and effective process of development and implementation of regulatory decisions;

— systems of proper internal control and risk minimization.

2. *Resource direction* develops the adaptability of the National Bank's internal resources to strategic objectives through:

— development of a new leadership and focus on personality, formation of teams;

— development of modern information infrastructure, ensuring a high level of automation of processes;

— development of a culture of economical and efficient use of national resources.

At the same time, we propose to unite the participants of the financial system into six client groups according to their role:

— experts (create the basis for the development of qualitative regulations);

— subjects of economic and financial state policy (create an effective legal framework for all participants in the financial market);

— entities of financial activity (provide access to financial services and resources, risk management, investment security and savings);

— subjects of economic activity (produce goods and services, provide economic growth);

— the nation as a provider of services (ensures the welfare of the country and the free access to public services necessary for a healthy life and effective economic activity);

— citizens of Ukraine (decide on consumption and savings to maximize their own welfare) (Table 2).

Within their role in the system, each client performs some functions, offering others a certain value, which he creates independently or jointly with the National Bank. The exchange of valuables takes the form of certain products or services that meet the needs of clients and client groups.

The National Bank interacts with all client groups. Created values satisfy the needs of each client group and can multiply in the process of interaction with other participants of the financial ecosystem.

MAIN TASKS OF CLIENT GROUPS OF BANKING INSTITUTIONS IN UKRAINE

Client groups	Who belongs to client groups	What client needs have to be satisfied	What value produce the products of banking institutions
Experts	International organizations, expert media, separate experts	Promoting the effectiveness of approved decisions, access to information	Environment for the development of market rules
Subjects of economic and financial state policy	Governmental regulating institutions	Creation of qualitative and effective activity rules in the market	Effective interaction model of and expert assistance
The state as a services supplier	Public institutions providing social security	Macroeconomic stability, national economic development	Development of modern financial sector infrastructure and financial inclusion
Citizens of Ukraine	Individuals / households	Preservation of real value of incomes and savings, convenient calculations	Preservation of purchasing power, protection of consumers' rights to financial services

Source: compiled by authors

2) Basel Committee:

— development and implementation of Basel IV, the rules of which are to a large extent to strengthen capital requirements by means of calculating the risk weighted assets (RWA);

— increase of the first-tier capital adequacy ratio of banks that do not wish or cannot increase the fixed capital, which will be forced to reduce the volume of risky operations, in particular, to reduce the level of lending, which will lead to a decrease in the profit of banks.

2) International Monetary Fund:

— ensuring financial stability through the formation of an effective monetary and credit policy to ensure price stability;

— flexibility of exchange rates and a comprehensive strategy to strengthen the financial position of banks through recapitalization of banks, lending and the settlement of troubled assets, which will have a significant impact on the restoration of public confidence in banking structures;

— strengthening of public finances. The revision of expenditures and their reduction will ensure budget consolidation in the next period;

— continuing of structural reforms. Includes governance reforms, including the fight against corruption and judicial measures, tax administration reforms, and the reform of state-owned enterprises in order to improve the quality of management and reduce fiscal risks;

— development, broad discussion and approval of international standards for banking operations,

monetary and fiscal policy, statistics of payments balance;

— conducting research, analysis and forecasting of the development of the world economy and international financial markets;

— temporary provision of the Fund's common resources to the member states (with appropriate guarantees) in order to remedy the imbalances in their balance of payments, avoiding any measures that could harm the national or international level.

III) By implementation mechanisms:

1) Legal mechanisms:

— gradual integration of Ukraine into the European legal field and harmonization of national legislation with international standards;

— accelerate the adoption of laws and strengthen the weak interaction of state bodies in ensuring the development of the financial sector;

— legal proceedings and enforcement proceedings systems must work effectively resulting in strong protection of the rights of creditors;

— improve the system of protection of consumer rights of financial services in Ukraine.

1) Information mechanisms:

— provision of constitutional rights and freedoms for the collection, storage, use and dissemination of information;

— full satisfaction of the needs of citizens, enterprises and organizations of all forms of ownership in access to reliable and objective information;

— effective interaction of public authorities and civil society institutions during the formation and implementation of state policy in the information sphere;

— protection of national secrets and other information, the protection requirements of which are established by law;

— forming a positive image of Ukraine in the world, reporting prompt, reliable and objective information on events in Ukraine to the international community.

1) Organizational measures:

— changing the models of classical banking in the world: the emergence of new, alternative payment systems, instruments of payment and lending;

— reduce the risk of cyber attacks;

— improve the development of national information databases (demographic registry, electronic receipts, etc.).

2) Economic measures:

— it is necessary to achieve macro-financial stabilization, the economy should gradually recover, but it remains vulnerable to shocks;

— to diversify foreign trade, reduce dependence on one partner;

— significant openness of the economy;

— high level of market monopolization.

3) Social measures:

— It is necessary to develop a system for protecting the rights of financial services consumers and to expand the financial inclusion in the world is necessary;

— conflict in eastern Ukraine is a permanent source of risks for the country and its economy; the rapid withdrawal of the country from this state will affect the economic situation;

— increase of the birth rate in Ukraine, as «rejuvenation» of clients will promote the innovative development of banking institutions of Ukraine;

— raising the level of the national currency, because its low level only increases the distrust of the population to the banking institutions in Ukraine.

4) Normative measures:

— introduction of norms, which will give an opportunity to more accurately assess the status of banking institutions;

— application of effective instruments of refinancing policy, taking into account the experience of developed countries of the world;

— improvement of interest rate policy, in particular lowering the discount rate, which will affect interest rates on the market and the availability of borrowed funds;

— use of an effective method for evaluating the financial stability of the bank, which

will determine the real financial condition of the bank and reduce the risk of non-repayment of the refinancing loan.

5) By bank economic activity:

— internal and external — through introducing clear conditions for the functioning of banking institutions, reducing the appearance of shadow schemes, creating favorable conditions for increasing the level of economic security of banking institutions;

— universal and special — the use or full transition to the new standards of banking institutions, the implementation of European norms and standards, the introduction of economic mechanisms for the development of banking institutions and ensuring an effective partnership between the state and the banking institutions of Ukraine.

We believe that the proposed classification of measures to improve the crisis management of economic security of banking institutions in Ukraine will promote a more reasonable identification of threats to the national economic development not only in general, but also specifically for each component. It is hardly possible to set specific threats and to submit specific offers without their selection for each of the indicated segments that are presented by:

— state regulation bodies;

— normative legal acts regulating activity;

— services provided;

— mechanisms for the services provision, etc.

At the current stage of development of the banking sector of Ukraine, during the development of the anti-crisis strategies of the bank, the tools and mechanisms of anti-crisis communication policy are not actively used. The strategies for implementing anti-crisis communication policies have been differentiated and characterized by a unique set of communication channels, target audiences and content of information messages the bank. With a view to a more integrated and systematic approach to crisis management communications, banking institutions' management should use more actively the tools of «interaction with investors», «interaction with state structures», anti-crisis communication program and reputation rating of the bank directed, first of all, to the expert- analysts.

In order to apply the most adequate anti-crisis instruments, depending on the source of the crisis and the degree of influence of crisis phenomena on the activities of the banking institution, it is necessary to distinguish certain stages of the implementation of anti-crisis measures. For a «preventive» phase, early identification of crisis phenomena and prediction of potential losses through analytical tools is characteristic; taking measures aimed at preventing

the development of crisis processes. At the stage of «emergence of a crisis state», when crisis trends are beginning to appear in the bank, priority measures are being implemented to minimize the impact of crisis phenomena (reduction of administrative costs, operational support for liquidity). At the stage of «active counteraction to the spread of the crisis» the normal functioning of the banking institution is problematic, which entails the need for more large-scale anti-crisis measures (sale of a significant volume of a portfolio of problem loans, increase of authorized capital). The improved procedure for the implementation of anti-crisis measures by banking institutions, which simultaneously covers the functional and institutional aspects of crisis management, has the following components: identification of the crisis state; analytical assessment of the scale of the crisis and the probable losses of the bank from it; operational measures to support liquidity, asset quality improvement and capitalization (core of the system); methodical tool for evaluating the effectiveness of using the specified procedure.

The main characteristics of this procedure are a necessity observance of a clear sequence of implementation of anti-crisis measures (from the priority solution of the problem of insufficient liquidity to ensuring an adequate level of capitalization as the ultimate goal of implementing the above-mentioned measures); its high degree of adaptability to changes in the internal and external conditions of the bank. The basis of the evaluation of the effectiveness of applying the improved procedure of crisis management of the bank is the comparison of costs for the implementation of anti-crisis measures (the formulation of reserves, the implementation of anti-crisis communication policy, etc.) with the available financial resources of shareholders. In the case where the size of such financial resources does not exceed the amount necessary for the implementation of anti-crisis measures of expenditure, is considered the issue of selling the bank to new shareholders or initiating a bank liquidation procedure.

The effectiveness of the above procedure is ensured by the presence of such functional subsystems in a banking institution: corporate governance focused on proper risk management; Personnel possessing the necessary skills for implementation of anti-crisis measures; tools for communicating with government agencies, participants in the banking market and the public. The procedure for managing troubled assets has the following components: an analytical preliminary assessment of problem debt (in particular, the development of individual loans), the use of specific tools (restructuring, write-off at the expense of reserves), the development and monitoring of the implementation of the schedule

of reducing the share and volume of problem debt, assessing the effectiveness of collection. Improved mechanism

The work of the sanation institution for working with problem assets is based on the German experience of the operation of a hospital bank. Its fundamental principles are the purchase of a bad repayment institution for bad loans, a mandatory repurchase by the bank of troubled assets in a sanitary institution (the possibility of adjusting the discount at reverse repurchase, depending on the effectiveness of collection) and the formation of part of the resource base of the rehabilitation institution at the expense of funds attracted on the market. A balanced use of communication policy by the bank increases efficiency of crisis management by the banking institution. In addition to measures to form the content of information messages, to identify target audiences, and to apply specific communication channels, banking institutions should actively use tools for «communicating with investors», «communication with government agencies», and a reputational rating that is oriented towards an expert-analyst environment.

Failure to take into account these features or to give them insufficient attention will lead to mistakes in identifying bank risks and ineffective functioning of individual segments and banking institutions as a whole, which may lead to a disturbance of the balance and the emergence of a financial crisis.

Therefore, we believe that the proposed measures to improve the state regulation mechanism of the crisis management of the economic security of banking institutions at the national level will promote the development of banking institutions taking into account macro- and micro-features, which will serve as a basis for strengthening the stability of the banking system and preventing bank crises.

CONCLUSIONS AND PERSPECTIVES FOR FURTHER STUDIES

Anti-crisis management is extremely important right now, when after the world the financial crisis and its consequences, it is necessary to return the trust of customers to banks, elements of the crisis management should be implemented both at the level of NBU and commercial banks of Ukraine. State crisis management in banking institutions of Ukraine in general can be defined as medium as it requires highly skilled knowledge and skills from crisis managers management of banking structures in crisis processes and the availability of effective anti-crisis programs.

Anti-crisis management — a set of methods, techniques that allow you to recognize crises, to carry out their prevention, to overcome their negative consequences, to smooth the course

of the crisis. State regulation of banking activity in a market economy is carried out, first of all, within the framework of the banking system itself and is reflected in the impact on the commercial banks of the National Bank of Ukraine. However, despite the presence of one regulatory entity in the regulation of the banking services market, the regulatory mechanisms for influencing the banking market in the context of the transformation of the world economy are

complex and include a variety of instruments. Especially when the state faces a difficult task of finding the optimal option for securing economic security and stability on the one hand, and the need for economic growth and market efficiency — on the other hand, there is an important issue of finding the most effective mechanism for regulating the banking services market, which will stimulate market development banking services and provide a positive effect.

REFERENCE (TRANSLATED AND TRANSLITERATED)

1. Stukalo N., Lytvyn M. State Crisis Regulation of the Banking Sector: Experience of the EU and Ukraine. Bulletin of the National Bank of Ukraine: scientific newsletter: collection of scientific articles. Kyiv: Publishing House of the National Bank of Ukraine. 2010. № 6. P. 20–25.
2. Dzybulyk O. Optimization of the formation of the commercial banks resource base. Banking: scientific practical journal. 2013. №. 5. P. 38–46.
3. Mihus I., Karpova K., Koval Y. Assessment of the NBU's measures of national crisis management in the banking sector. Investments: practice and experience: scientific professional edition 2017. №17. p. 82–90.

АНТИКРИЗОВЕ УПРАВЛІННЯ ЕКОНОМІЧНОЮ БЕЗПЕКОЮ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ НА ДЕРЖАВНОМУ РІВНІ: ПРОБЛЕМИ ТА ШЛЯХИ ЇХ ВИРІШЕННЯ

Сідак Володимир Степанович,

*доктор історичних наук, кандидат юридичних наук, професор,
член-кореспондент Педагогічної академії наук України,
професор кафедри управління фінансово-економічною безпекою,
Вищий навчальний заклад «Університет економіки та права «КРОК», Київ, Україна
ORCID iD 0000-0001-5649-6234
e-mail: sidak@krok.edu.ua*

Коваль Яна Сергіївна,

*кандидат наук з державного управління, доцент кафедри фінансово-економічної безпеки,
Вищий навчальний заклад «Університет економіки та права «КРОК», Київ, Україна
ORCID iD 0000-0001-6578-2996
e-mail: yanaks@krok.edu.ua*

Анотація. Розвиток економіки безпосередньо залежить від стану банківської системи, фінансування та обслуговування підприємств банківськими установами. Необхідною передумовою цього є забезпечення стабільного фінансового стану банків, що є основним завданням як їх власників, так і регулятора банківського сектору. У перехідних економіках з погано розвиненими фінансовими ринками у більшості випадків саме банки виступають єдиними інститутами, які формують необхідну для здійснення фінансового посередництва інформацію, забезпечують диверсифікацію розподілу фінансових ресурсів, зменшують рівень ризику фінансової діяльності та сприяють запровадженню провідних стандартів корпоративного управління. Навіть у економічно розвинених країнах банки залишаються центрами фінансової та економічної активності, займаючи при цьому особливе місце серед фінансових інститутів як інструменти здійснення кредитних вкладень, створення заощаджень та забезпечення проведення платежів. Крім того, стабільність є надзвичайно важливою, зважаючи на функції фінансового посередництва, забезпечення руху платіжних потоків, задоволення потреб клієнтів у фінансових послугах, ефективного розподілу кредитних ресурсів та підтримання фінансової дисципліни серед позичальників. У перехідних економіках з погано розвиненими фінансовими ринками у більшості випадків саме банки виступають єдиними інститутами, які формують необхідну для здійснення фінансового посередництва інформацію, забезпечують диверсифікацію розподілу фінансових ресурсів, зменшують рівень ризику фінансової діяльності та сприяють запровадженню провідних стандартів корпоративного управління. Навіть у економічно розвинених країнах банки залишаються центрами фінансової та економічної активності, займаючи при цьому особливе місце серед фінансо-

вих інститутів як інструменти здійснення кредитних вкладень, створення заощаджень та забезпечення проведення платежів. У статті систематизовано напрями вдосконалення механізму державного регулювання антикризовим управлінням економічною безпекою банківських установ України шляхом систематизації основних заходів, які об'єднано за основними напрямками, зокрема такими як: за періодом реалізації; за суб'єктами, які їх реалізують; за механізмами реалізації; за видами банківської діяльності.

Ключові слова: державне управління; механізм державного управління; антикризове управління; економічна безпека; банківські установи; диверсифікація.

АНТИКРИЗИСНОЕ УПРАВЛЕНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТЬЮ БАНКОВСКИХ УЧРЕЖДЕНИЙ НА ГОСУДАРСТВЕННОМ УРОВНЕ: ПРОБЛЕМЫ И ПУТИ ИХ РЕШЕНИЯ

Сидак Владимир Степанович,

доктор исторических наук, кандидат юридических наук, профессор,
член-корреспондент Педагогической академии наук Украины,
профессор кафедры управления финансово-экономической безопасностью,
Высшее учебное заведение «Университет экономики и права «КРОК», Киев, Украина
ORCID iD 0000-0001-5649-6234
e-mail: sidak@krok.edu.ua

Коваль Яна Сергеевна,

кандидат наук по государственному управлению,
доцент кафедры финансово-экономической безопасности,
Высшее учебное заведение «Университет экономики и права «КРОК», Киев, Украина
ORCID iD 0000-0001-6578-2996
e-mail: yanaks@krok.edu.ua

Аннотация. Развитие экономики напрямую зависит от состояния банковской системы, финансирования и обслуживания предприятий банковскими учреждениями. Необходимым условием этого является обеспечение стабильного финансового состояния банков, является основной задачей как их владельцев, так и регулятора банковского сектора. В переходных экономиках с плохо развитыми финансовыми рынками в большинстве случаев именно банки выступают единственными институтами, которые формируют необходимую для осуществления финансового посредничества информацию, обеспечивают диверсификацию распределения финансовых ресурсов, уменьшают степень риска финансовой деятельности и способствуют внедрению ведущих стандартов корпоративного управления. Даже в экономически развитых странах банки остаются центрами финансовой и экономической активности, занимая при этом особое место среди финансовых институтов как инструменты осуществления кредитных вложений, создания сбережений и обеспечение проведения платежей. Кроме того, стабильность чрезвычайно важна, учитывая функции финансового посредничества, обеспечения движения платежных потоков, удовлетворение потребностей клиентов в финансовых услугах, эффективного распределения кредитных ресурсов и поддержания финансовой дисциплины среди заемщиков. В переходных экономиках с плохо развитыми финансовыми рынками в большинстве случаев именно банки выступают единственными институтами, которые формируют необходимую для осуществления финансового посредничества информацию, обеспечивают диверсификацию распределения финансовых ресурсов, уменьшают степень риска финансовой деятельности и способствуют внедрению ведущих стандартов корпоративного управления. Даже в экономически развитых странах банки остаются центрами финансовой и экономической активности, занимая при этом особое место среди финансовых институтов как инструменты осуществления кредитных вложений, создания сбережений и обеспечение проведения платежей. В статье систематизированы направления совершенствования механизма государственного регулирования антикризисным управлением экономической безопасностью банковских учреждений Украины путем систематизации основных мероприятий, которые объединены по основным направлениям, в частности такими как: за периодом реализации; по субъектам, их реализующих; по механизмам реализации; по видам банковской деятельности.

Ключевые слова: государственное управление; механизм государственного управления; антикризисное управление; экономическая безопасность; банковские учреждения; диверсификация.

Гаман Петро Ілліч,

доктор наук з державного управління, доцент,
начальник відділу публічного управління цивільним захистом
науково-дослідного центру заходів цивільного захисту,
Український науково-дослідний інститут цивільного захисту,
м. Київ, Україна

ORCID iD 0000-0002-3239-8936
e-mail: haman_p.i@ukr.net

Гаман Наталія Олександрівна,

кандидат наук з державного управління,
старший викладач кафедри маркетингу,
менеджменту та управління бізнесом,
Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини,
м. Умань, Україна

ORCID iD 0000-0003-4999-6163
e-mail: haman_n.o@ukr.net

ЕКОНОМІЧНА БЕЗПЕКА НАВЧАЛЬНОГО ЗАКЛАДУ ЯК СКЛАДОВА ПРОЦЕСУ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ ОСВІТОЮ

Анотація. Цивілізаційні процеси початку XXI століття означені глобалізацією комунікації, формуванням ідеології інформаційного суспільства, які вирішальним чином впливають на міжнародне середовище, радикально змінюють міжнародну політику, національні, зовнішньо- і внутрішньополітичні доктрини, зумовлюють необхідність з'ясування пріоритетів та розробки оптимальних програм у політичній, економічній, соціальній та культурній сферах. Система освіти будь-якої держави є невід'ємною частиною загальної сукупності її соціально-економічних відносин. Реалізація адекватного аналізу функціонування та розвитку освітніх процесів і систем, організація ефективного управління ними, забезпечення відповідного рівня якості результатів діяльності фактично неможливі без урахування їх взаємодії з навколишнім середовищем, а також мінімізації ризиків виникнення конфліктів інтересів. Загальна безпека країни може бути забезпечена лише за рахунок одночасного вирішення цього питання в ряді різноманітних галузей, а саме: військовій, технічній, технологічній, економічній, фінансовій, політичній, екологічній, інформаційній тощо. Інформаційна домінанта посилює ефект глобальної політики, визначає значущість країн у світовій ієрархії, виступає чинником міжнародних впливів, інструментом дипломатії та глобальної стратегії світового порядку. Для вищої освіти України такі процеси розглядаються через призму завдань входження до Європейського простору вищої освіти (ЄПВО), вихідним концептом якого з 2005 року є реалізація принципів Болонського процесу. Освітня сфера не може бути винятком із наведеного вище переліку, хоча б у зв'язку з тим, що першочерговим завданням її функціонування є підготовка висококваліфікованих фахівців для всіх без винятку перерахованих галузей. І в такому сенсі аспекти безпеки освіти є визначальними для всіх інших сфер соціально-економічного життя.

Ключові слова: заклади вищої освіти; державне управління; інструменти державного управління; безпека; освітні послуги; органи державної влади.

DOI:<http://doi.org/10.32750/2018-0204>

© Н.О. Гаман, П.І. Гаман, 2018